

Metoda Simplex

Metody optymalizacji

Opracowała: *dr Marta Kapturczak*

- Warunki przekształcenia (nierówności w równanie):
  - $\leq$ – dodajemy nową zmienną x_i
  - $\geq$ – odejmujemy nową zmienną x_i oraz dodajemy zmienną s_i , w funkcji ms_i , gdzie:
    - MIN – m wartość duża dodatnia
    - MAX – m wartość duża ujemna
- Kryterium wejścia:
  - MIN – do bazy wejdzie zmienna dla której wartość $c_j - z_j$ jest najmniejsza
  - MAX – do bazy wejdzie zmienna dla której wartość $c_j - z_j$ jest największa
- Kryterium wyjścia – z bazy wyjdzie zmienna dla której wartość b_i / a_i jest najmniejsza (nie bierzemy pod uwagę wartości ujemnych)
- Przekształcenie macierzy:
  - wiersz z kryterium wyjścia dzielimy przez wartość leżącą na skrzyżowaniu kryterium wejścia oraz wyjścia.
  - pozostałe wiersze: od i -tego wiersza odejmujemy wiersz z kryterium wyjścia (z nowej macierzy) pomnożony przez wartość z i -tego wiersza leżącą w kolumnie z kryterium wejścia.
- Kryterium stopu:
  - MIN – gdy wszystkie wartości z wiersza $c_j - z_j$ są nieujemne
  - MAX – gdy wszystkie wartości z wiersza $c_j - z_j$ są niedodatnie

PRZYKŁAD

Dziennie należy spożyć co najmniej 100g białka. Spożycie chleba nie powinno przekraczać 1,5kg dziennie, zaś spożycie ponad 300g tłuszczu jest szkodliwe dla zdrowia. Wiedząc, że w jednym kilogramie chleba zawiera się 80g białka i 20g tłuszczu oraz, że w kilogramie mięsa zawiera się 100g białka i 200g tłuszczu, obniżyć do minimum koszty wyżywienia. Cena chleba za kilogram wynosi 2zł, zaś mięsa 18zł.

PRZYKŁAD

Dziennie należy spożyć co najmniej 100g białka. Spożycie chleba nie powinno przekraczać 1,5kg dziennie, zaś spożycie ponad 300g tłuszczu jest szkodliwe dla zdrowia. Wiedząc, że w jednym kilogramie chleba zawiera się 80g białka i 20g tłuszczu oraz, że w kilogramie mięsa zawiera się 100g białka i 200g tłuszczu, obniżyć do minimum koszty wyżywienia. Cena chleba za kilogram wynosi 2zł, zaś mięsa 18zł.

Funkcja celu:

$$f(x) = 2x_1 + 18x_2 \quad - \text{minimum}$$

Warunki ograniczające:

$$80x_1 + 100x_2 \geq 100$$

$$20x_1 + 200x_2 \leq 300$$

$$x_1 \leq 1,5$$

Warunki nieujemności:

$$x_1, x_2 \geq 0$$

- Warunki przekształcenia (nierówności w równanie):

W przypadku nierówności $\leq$ zgodnie z zasadą dodajemy kolejną zmienną do ograniczenia i zamieniamy znak na $=$.

Natomiast w przypadku nierówności $\geq$ odejmujemy kolejną zmienną do ograniczenia i zamieniamy znak na $=$. Jednakże, to nie wszystko, jak później pokażemy w pewnym momencie tworzy nam się macierz jednostkowa, którą wspomniany znak minusa nieco zaburza. Dlatego też należy w ograniczeniu dodać zmienną s_i , a w funkcji ms_i , gdzie aby nie zaburzać wyniku ekstremum w przypadku poszukiwania:

- MIN – m wartość duża dodatnia
- MAX – m wartość duża ujemna

- Warunki przekształcenia (nierówności w równanie):
  - $\leq$ – dodajemy nową zmienną x_i
  - $\geq$ – odejmujemy nową zmienną x_i oraz dodajemy zmienną s_i , w funkcji ms_i , gdzie:
    - MIN – m wartość duża dodatnia
    - MAX – m wartość duża ujemna

$$80x_1 + 100x_2 \geq 100 \quad \Rightarrow \quad 80x_1 + 100x_2 - x_3 + s_1 = 100$$

$$20x_1 + 200x_2 \leq 300 \quad \Rightarrow \quad 20x_1 + 200x_2 + x_4 = 300$$

$$x_1 \leq 1,5 \quad \Rightarrow \quad x_1 + x_5 = 1,5$$

$$f(x) = 2x_1 + 18x_2 \quad \Rightarrow \quad f(x) = 2x_1 + 18x_2 + ms_1 + 0x_3 + 0x_4 + 0x_5$$

PRZYKŁAD

$$80x_1 + 100x_2 - x_3 + s_1 = 100$$

$$20x_1 + 200x_2 + x_4 = 300$$

$$x_1 + x_5 = 1,5$$

$$f(x) = 2x_1 + 18x_2 + ms_1 + 0x_3 + 0x_4 + 0x_5$$

$c_i \backslash c_j$									
	$x_i \backslash x_j$	x_1	x_2	x_3	x_4	x_5	s_1	b_i	b_i / a_i
	s_1								
	x_4								
	x_5								
$z_j = \sum_{i=0}^K c_i x_i$									
$c_j - z_j$									

PRZYKŁAD

Kryterium wejścia: MIN – do bazy wejdzie zmienna dla której wartość $c_j - z_j$ jest najmniejsza

$c_i \backslash c_j$		2	18	0	0	0	m		
	$x_i \backslash x_j$	x_1	x_2	x_3	x_4	x_5	s_1	b_i	b_i / a_i
m	s_1	80	100	-1	0	0	1	100	
0	x_4	20	200	0	1	0	0	300	
0	x_5	1	0	0	0	1	0	1,5	
$z_j = \sum_{i=0}^K c_i x_i$		$80m$	$100m$	$-m$	0	0	m		
$c_j - z_j$		$2 - 80m$	$18 - 100m$	m	0	0	0		

Kryterium stopu: MIN – gdy wszystkie wartości z wiersza $c_j - z_j$ są nieujemne

PRZYKŁAD

Kryterium wyjścia: z bazy wyjdzie zmienna dla której wartość b_i/a_i jest najmniejsza (nie bierzemy pod uwagę wartości ujemnych)

$c_i \backslash c_j$		2	18	0	0	0	m		
	$x_i \backslash x_j$	x_1	x_2	x_3	x_4	x_5	s_1	b_i	b_i/a_i
m	s_1	80	100	-1	0	0	1	100	
0	x_4	20	200	0	1	0	0	300	
0	x_5	1	0	0	0	1	0	1,5	
$z_j = \sum_{i=0}^K c_i x_i$		$80m$	$100m$	$-m$	0	0	m		
$c_j - z_j$		$2 - 80m$	$18 - 100m$	m	0	0	0		

Kryterium wejścia (a_i)

PRZYKŁAD

Kryterium wyjścia: z bazy wyjdzie zmienna dla której wartość b_i/a_i jest najmniejsza (nie bierzemy pod uwagę wartości ujemnych)

$c_i \backslash c_j$		2	18	0	0	0	m		
	$x_i \backslash x_j$	x_1	x_2	x_3	x_4	x_5	s_1	b_i	b_i/a_i
m	s_1	80	100	-1	0	0	1	100	1
0	x_4	20	200	0	1	0	0	300	1,5
0	x_5	1	0	0	0	1	0	1,5	—
$z_j = \sum_{i=0}^K c_i x_i$		$80m$	$100m$	$-m$	0	0	m		
$c_j - z_j$		$2 - 80m$	$18 - 100m$	m	0	0	0		

**Kryterium
wyjścia**

Kryterium wejścia (a_i)

- **Przekształcenie macierzy:**
  - wiersz z kryterium wyjścia dzielimy przez wartość leżącą na skrzyżowaniu kryterium wejścia oraz wyjścia.
  - pozostałe wiersze: od i -tego wiersza odejmujemy wiersz z kryterium wyjścia (z nowej macierzy) pomnożony przez wartość z i -tego wiersza leżącą w kolumnie z kryterium wejścia.

$c_i \backslash c_j$		2	18	0	0	0	m		
	$x_i \backslash x_j$	x_1	x_2	x_3	x_4	x_5	s_1	b_i	b_i / a_i
m	s_1	80	100	-1	0	0	1	100	1
0	x_4	20	200	0	1	0	0	300	1,5
0	x_5	1	0	0	0	1	0	1,5	–
$z_j = \sum_{i=0}^K c_i x_i$		$80m$	$100m$	$-m$	0	0	m		
$c_j - z_j$		$2 - 80m$	$18 - 100m$	m	0	0	0		

Kryterium
wyjścia

Kryterium wejścia (a_i)

PRZYKŁAD

Kryterium wejścia: MIN – do bazy wejdzie zmienna dla której wartość $c_j - z_j$ jest najmniejsza

		2	18	0	0	0	m		
		x_1	x_2	x_3	x_4	x_5	s_1	b_i	b_i / a_i
18	x_2	0,8	1	-0,01	0	0	0,01	1	
0	x_4	-140	0	2	1	0	-2	100	
0	x_5	1	0	0	0	1	0	1,5	
$z_j = \sum_{i=0}^K c_i x_i$		14,4	18	-0,18	0	0	0,18		
$c_j - z_j$		-12,4	0	0,18	0	0	-0,18+m		

Kryterium stopu: MIN – gdy wszystkie wartości z wiersza $c_j - z_j$ są nieujemne

PRZYKŁAD

Kryterium wyjścia: z bazy wyjdzie zmienna dla której wartość b_i/a_i jest najmniejsza (nie bierzemy pod uwagę wartości ujemnych)

		2	18	0	0	0	m		
		x_1	x_2	x_3	x_4	x_5	s_1	b_i	b_i/a_i
18	x_2	0,8	1	-0,01	0	0	0,01	1	1,25
0	x_4	-140	0	2	1	0	-2	100	-
0	x_5	1	0	0	0	1	0	1,5	1,5
$z_j = \sum_{i=0}^K c_i x_i$		14,4	18	-0,18	0	0	0,18		
$c_j - z_j$		-12,4	0	0,18	0	0	-0,18+m		

Kryterium wejścia (a_i)

PRZYKŁAD

Kryterium wyjścia: z bazy wyjdzie zmienna dla której wartość b_i / a_i jest najmniejsza (nie bierzemy pod uwagę wartości ujemnych)

		2	18	0	0	0	m		
		x_1	x_2	x_3	x_4	x_5	s_1	b_i	b_i / a_i
18	x_2	0,8	1	-0,01	0	0	0,01	1	1,25
0	x_4	-140	0	2	1	0	-2	100	-
0	x_5	1	0	0	0	1	0	1,5	1,5
$z_j = \sum_{i=0}^K c_i x_i$		14,4	18	-0,18	0	0	0,18		
$c_j - z_j$		-12,4	0	0,18	0	0	-0,18+m		

**Kryterium
wyjścia**

Kryterium wejścia (a_i)

PRZYKŁAD

		2	18	0	0	0	m		
		x_1	x_2	x_3	x_4	x_5	s_1	b_i	b_i / a_i
2	x_1	1	1,25	-0,01	0	0	0,01	1,25	
0	x_4	0	175	0,25	1	0	-0,25	275	
0	x_5	0	-1,25	0,01	0	1	-0,01	0,25	
$z_j = \sum_{i=0}^K c_i x_i$		2	2,5	-0,02	0	0	0,02	2,5	
$c_j - z_j$		0	15,5	0,02	0	0	$m - 0,02$		

Kryterium stopu: MIN – gdy wszystkie wartości z wiersza $c_j - z_j$ są nieujemne

Rozwiązanie: $x_1 = 1,25$; $x_2 = 0$.

Odpowiedź: Aby zminimalizować koszty żywienia należy spożywać 1,25kg chleba dziennie